

--- que ls renders del Sr. Rey, cant lo grau se deu penre, primerament degen ajustar *salsores*, e altre pertreyt, per penre lo dit grau --- e, ajustades les dites *salsores* e pertreyt --- deven ánar al dit grau per clausir aquel --- e metre alg[ua] *salsores* e --- pertreyt ---» I sovint en docs. ross., sigui com NL o apellatiu. «in loco vocato gurgite de *Sulsora*» Cornellà del Bèrcol a. 1278; «--- a *Salsora*» 1298, Talteüll; «faran les clausures del stany, tant de *solsura* com de altres coses» *InvLC*

Avui segueix en ús tant la variant en *-ora* com *-ura*, i no sols en ross. i zones gironeses (cita de *salsures* en PBertrana, *AlcM*; *sutzures* 'salicorns' és un disbarat d'A. Compte a la secció Emp. de la Geogr. de Cat. Aedos II, 310a) sinó també a les Illes. *Ls sulsúra* par tida de St. Hipòlit prop de l'estany de Salses (1960). *Salsóras* mata baixeta i rogenca a l'Albufera d'Alcúdia (1964); mentre que a les Pitiuses sembla haver-hi el canvi arabitzant de *-ORIA* en *-era*: *sulsérá* és una mata que es fa a les vores de la mar, junt amb savines i romanins, a les illetes entre Formentera i Eivissa (S'Espardell etc., 1963); «vei-vos aquí que quan es gatets i ratetes baixava, barda avall, cap a sa sèquia, de per dins ses *salceres* els hi sortigué una manada de cans, molt nics perquè no els havien convidat, i els envestiren» (JnCastelló, *El Pituso*, 1967, p. 6; *Rond Eiv*, 24). *Salsorer* 'paratge ple de salsores': «quoddam *salsorerium* in loco vocato Tremesaygues» 1278 StHipòlit de la Salanca, i anàlogament 1292 a St Llorenç; junt amb el primitiu: «loco vocato *salsorer* --- loco vocato *Salsores* ---» Vilallonga d l. S., a 1416, *InvLC*

Salsitxa [-itja, *DTo* 1647; Belv.; Lab. 1840], de l'it. *salsiccia* id., i aquest, del llatí tardà *SALSICIA* id., abreujament de *FARTA SALSICIA* 'embotits salats'. En italià *salsiccia* és la forma predominant, ja en el S. XIV, en Boccaccio etc. (una variant alterada *salciccia* que tingué curs en els Ss. XVI-XVII, passà al cast. *SALCHICHA*; V. aquest article del *DCEC/DECH*). En català hi havia hagut una variant amb fonètica genuïna (sigui autòctona o també calcada de l'it.) *salsitça*, ja documentada en el *Tresor de Pobres* del S. XIV (*DAg.*) i rimant en *-itça* en JRoig: «La pasticera / --- / e tavernera, / dels que hi --- bevien / alguns mataben, / carn capolaven / --- / e dels budells / feyen *salsices* / e longanices / del món pus fines» (*Spill*, 1695); i també figura «*salsitia*: lucana» en un gloss. de Ripoll de mj. S. X, *Mod Phil Clgo* XII, 168, *Rom.* XLVII, 440. *Salsitxada*; *salsitxaure* [Lab.]; *salsitxer*, *salsitxeria*; *salsitxó* [salsichon de Italia, OPou, *ThPu.*, 198; *-itjó*, *DTo* 1647] poc recomanable l'ús avui d'aquest i de l'afrancesat *salsissot*, *-cissot*.

Salmal o *salmastre*, del ll. *SALMACIDUS* 'salat acidul' [Eiximenis]: «si doncs no passem per metalls o per alum, o per sanc o per sofre, o no són *salmayes* les aygues», *Dotzèn del Cr.* (*DAg.*); «lavament ab aygua de mar e *salmayes*», *Cauliac* (*AlcM*); «musti o cosa mústia o *saumaya*: mucidus, marcidus, marcens» (i a l'ordre alfabètic de *saumay* remet a *marxit*, on no hi és) *DTo* 1647. El mot avui m'és conegut del Migjorn val.: «áyya *salmáya*», «áyyes *saumáyes*» 'salobres' a la

comarca de Dénia (Verger), i, una mica alterat, *aigua samáya* a Alfàs (1963); *AlcM* recull allò mateix al Campello. També a Eiv.: «l'aigua des Poetó (en un caló de la costa) és molt *salmáya*» em digué un pescador de la Penya d'Eivissa (1963). Dubto que vingui d'això el nom del *Sumoi*, gran mas a la carena que domina la mar prop de Calafell (visible des de c. St. Jaume dels Domenys, 1955)

AlcM atribueix *botifarra saumaia* «mig seca» al Ripollès i Lluçanès, i *pa salmai* 'dur' a «Lleida», *herba saumaia* 'mig mústiga' a Borredà, i «aygua --- molla e un poc *salmanya*» al *Flos Medicinæ* del S. XV (que fóra nasalització comprensible, però si en el manuscrit van veure *salmáya* pot no tenir cap valor fònic aquesta titlla) *Salmaya* 'aigua-sal molt salat' (*DAG* prov. de Lleida) Men *salmatenc* (aigua), també pronunciat *sal-menc* segons la pron. vulgar habitual a Men (*AlcM*)

L'evolució fonètica és correcta si partim del femení, que a causa de la combinació AQUA SALMACIDA predominava: d'aquí, com *TEPIDA* > *tébea* > *tèbia*, *mústia*, *rèbia*, *llèmpia*, i amb el mateix tractament de la *é* que en *DURACINOS* > *duràens* (> *durans*), *RICINOS* > *rè(e)ns*, resultava *salmæa* > *salmaia*. En francès *SALMACIDUS* donà *saumas(t)re* > *saumâtre*, amb un tractament una mica comparable al de *AMICITATE* > *ami(s)ité* i *r* epentètica com la de *rustre* *RUSTICUS*, o bé amb *-d-* > *-r-* i *t* epentètica (*estre*, *paistre* etc.) com a mot de tractament retardat a la manera de *MEDICUS* > *mure*. De fet no hi ha hagut *r* constant en francès, car llegim «saucisses, longues de boeuf fumées, saumates ---» en el *Quart Livre* de Rabelais (cap. 59, que el comentarista de l'ed. GBudé, p. 212, explica «saisons»).

També en la nostra llengua tenim una forma semblant a la francesa (sigui per evolució paral·lela afavorida per *salobre*, sigui per manlleu del francès). *Salmastre* «nitro o peladina que apareix en les parets húmedas revestidas de cal» (*DAG*). Fóra d'això mot no recollit pels lexicògrafs (manca Lab, Vogel, *DFa.*; *AlcM* repeteix només *DAG*), però és viu: «per la vostra novella hi corre el mateix griso *salmastre*, d'una acidesa d'algues podrides» escrivia Coromines a J. M. de Sagarra el 3-i-1929 (veg. *Diaris i R* II, 279) felicitant-lo per la publicació d'*All i salobre*, l'única bona novella que va escriure, però bona aquesta de bo de bo. Ed Fontseré s'anotava *salmastre* (ell que tant sabia de fendmens aeromarins) al marge del seu *DOrt*; també s'ha usat substantivat «és el *salmástræ* de la mar el que em va tornar moreno o negre, així com sóc» em deia un antic pescador de Pineda (1973).

Altament també han tingut curs algunes lleus variants un poc alterades. *Salmàstic* «la sal que deixa l'aigua del mar a la roba i la que conserva la sorra» no figura en Lab. 1840-88, Bulbena ni Vogel, però el recull el Lab. *Salvat*; *AlcM* hi afegeix *salmàstiga* f. tarrag. 'aigua salabrosa', en JoPla, *Guia de la Costa Brava*, 276, llegeixo *aigua salmàstica* 'a. salobre'. És una variant comparable a *mústic*, *-iga* < *musti*, *-ia*, també una mica a *fàstic* i *ferèstega*. Per altra banda +*salpastre* «salabrós» que Coromines anotava com a sentit a